

Sysmän kunta, kaavoitus
kirjaamo@sysma.fi

Viite: Lausuntopyyntö 28.6.2023

Asia: Sysmä, Virtaankosken ja Tainion ranta-asetakaavamuutos, luonnosvaihe

Kaavamuutokseen sisältyy kaksi rinnakkaista ranta-asetakaavaa. Suunnittelualueet sijaitsevat Sysmän kunnan eteläosassa, Tainionvirran läheisyydessä. Tainion ranta-asetakaavan muutos liittyy samaan aikaan käynnissä olevaan Virtaankosken ranta-asetakaavan laadintaan ja Virtaankosken ennallistamishankkeeseen. Aluetta on tavoitteena kehittää tiiviissä yhteistyössä matkailu- ja virkistystoimintaan tulevaisuudessa. Tainion ranta-asetakaavan muutoksen päätavoitteena on sijoitella uudelleen Virtaan kartanon matkailu- ja virkistyskäyttöön jo nykyisessä kaavassa varattuja alueita ja niille kuuluvia rakennuspaikkoja. Läheisen Virtaankosken voimalan alueen muuttuessa matkailu-, virkistys- ja museoalueeksi yhteistyö tämän hankkeen kanssa on keskeistä. Virtaankosken ranta-asetakaava laaditaan, jotta alueella voidaan toteuttaa uudet toiminnot ja muuttaa alueen käyttötarkoitus matkailu- ja virkistyskäyttöön. Virtaankoski on tarkoitettu ennallistamaan lähitulevaisuudessa, jotta joki pääsee virtaamaan vapaasti ja kalat nousemaan sitä pitkin ylävirralle.

Pyydettyinä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 28.3.2023 päivätyistä kaavaluonnoksista seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo on edellyttänyt Virtaankosken ja Tainion ranta-asetakaavamuutoksen työkokouksessa alueen inventointia, jonka suoritti Mikrolitti Oy lokakuussa 2022. Inventoinnin yhteydessä löytyi yksi kiinteä muinaisjäänös ja yksi mahdollinen muinaisjäänös Tainion ranta-asetakaava-alueelta. Virtaankosken ranta-asetakaava-alueelta ei löytynyt inventoinnin yhteydessä suojeltavia muinaisjäänöksiä. Inventoinnin yhteydessä havaittu aiemmin tuntematon kiinteä muinaisjäänös, historiallisen ajan torpanpaikka *Pyöriäinen* (muinaisjäänösrekisterin tunnus 1000046396), on merkitty luonnosvaiheen kaavakarttaan asianmukaisin merkinnöin.

Inventoinnin yhteydessä Virtaankosken ranta-asetakaavan alueelta on havaittu vanha sillanpaikka, jossa on jonkin verran sillan rakenteita jäljellä. Sillanpaikka on merkitty kaavaluonnokseen suojelumerkinnällä, mutta museo on edellyttänyt kevään työkokouksessa ja sähköpostitse sen täydennysinventointia, joka on suunniteltu

toteutuvaksi kesällä 2023. Alueellinen vastuumuseo ei ole saanut inventoinnin raporttia eikä siten ole voinut perehtyä siihen. Museo edellyttää täydennysinventointia tehtäväksi ja sen tulosten huomioimista kaavahankkeen seuraavassa vaiheessa.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Kyseinen kaavamuutosalue kuuluu maakunnallisesti merkittävään Tainionvirran ja Virtaankosken kulttuurimaisemaan. Alue on myös Sysmän-Hartolan viljelyseudun maisematyyppiä edustava maisema-alue. Virtaan kartanon omistaja Magnus Tandefelt perusti mailleen viinatehtaan vuonna 1878, jonka toiminta lakkasi 1890-luvun alussa. Viinarännistä on muistumana tehtaan perustukset sekä ilmeisesti tehtaan konttorina ja työväenasuinrakennuksena toiminut suurehko hirsitalo. Vuonna 1913 valmistuneen, myöhemmin uusitun voimalaitoksen lähetyvillä on Virtaan kartanon entinen hirsinen meijerirakennus. Virtaan kartanon alueella oli myös myllyjä sekä niiden alapuolella paja. Virtaan kartanosta erotettiin sotien jälkeen asutustiloja karjalan siirtolaisille. (Päijät-Hämeen rakennettu kulttuuriympäristö, Henrik Wager 2006.)

Suunnittelualueen keskiössä on matkailua palvelevien rakennusten korttelialue *RM* sekä yhteiskäyttöisiä lähivirkistysalueita *VL-1* ja *VL-2*. Tainion ranta-asemakaavan muutokseen sisältyy myös lähivirkistysalueita, joilla on ympäristöarvoja *VL/s* ja maa- ja metsätalousalueita *M* sekä erillispientalojen korttelialueita *AO*. Rännisaari on merkitty luonnonsuojelun alueeksi *SL*. Virtaankosken ranta-asemakaavaan on merkitty kaksi suojeltavaa rakennusta Tainionkosken ranta-alueella: vanha voimalaitos (meijeri) ja uudempi voimalaitosrakennus merkinnällä *sr* *Suojeltava rakennus*. *Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen historiallisesti arvokas ja kyläkuvan kannalta merkittävä luonne säilyy. Muutoksista on neuvoteltava Lahden museon kanssa. Rakennusoikeus määräytyy nykyisen rakennuksen mukaan.* Vanhan voimalaitoksen läheisyydessä sijaitsevalla betonisella vesikourulla katsotaan olevan rakennushistoriallista arvoa, joka tulee lisätä kaavan määräyksiin.

Museolla ei ole muuta huomautettavaa kaavaluonnoksiin.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö

Liisa Koskelainen

tutkija

Sanni Vattulainen

tutkija, arkeologi

Jasmin Puska

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus